

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI DIREKTORLARINI
BOSHQARUV FAOLIYATIGA TAYYORLASHDA KEYS-METOD
METODLARIDAN FOYDALANISH**

Maraimova Muxtabar Pulatovna

Toshkent shahar Mirobod tumani, Maktabgacha va maktab ta'limi bo'limi boshlig'i

Avstraliyaning Sidney universitetida o'tkazilgan ta'lim dasturi doirasida maktabgacha ta'lim tashkilotlarilari rahbarlari o'rtasida keys o'qitish metodlaridan foydalangan holda boshqaruv ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan loyiha amalga oshirildi. Dastur butun dunyo bo'ylab turli ta'lim tashkilotlarilaridan 15 ta real boshqaruv holatlari tahlilini o'z ichiga olgan. Har bir holat o'ziga xos boshqaruv muammosini, jumladan, byudjet masalalarini, kadrlar nizolarini, innovatsion ta'lim texnologiyalarini integratsiyalashuvini taqdim etdi va ishtirokchilardan strategik yechim ishlab chiqishni talab qildi. Kurs ishtirokchilari 5-6 kishidan iborat guruhlarda ishladilar, ma'lumotlarni tahlil qilishdi va muammolarni hal qilishning mumkin bo'lgan strategiyalarini muhokama qilishdi. Har bir holat uchun moliyaviy hisobotlar, xodimlarning sharhlari va boshqa tegishli ma'lumotlarni o'z ichiga olgan batafsil ish tavsiflari berilgan. Masalan, ishlarning birida byudjet taqchilligi 20% bo'lgan tashkilotlaridagi vaziyat o'rganildi, bu erda direktor ta'lim xizmatlari sifatini pasaytirmasdan xarajatlarni optimallashtirish choralarini taklif qilishi kerak edi.

Har bir guruh muammoning yechimini taqdim etdi, so'ngra ta'lim jarayoniga ta'sir ko'rsatish, tashkilotlarining moliyaviy barqarorligi va xodimlarning qoniqish mezonlari asosida baholandi. Dastur natijasida 300 dan ortiq noyob yechimlar to'plandi va tahlil qilindi, bu ishtirokchilarga maktabgacha ta'lim tashkilotlarilarini boshqarishning turli jihatlari bo'yicha chuqur bilim olish imkonini berdi.

Dasturdan keyingi tadqiqot shuni ko'rsatdiki, amaliy mashg'ulotlardan o'tgan ishtirokchilar boshqaruv samaradorligining asosiy ko'rsatkichlari bo'yicha an'anaviy treningdan o'tgan nazorat guruhiga qaraganda 40% yaxshiroq ishladilar. Bu ta'lim tashkilotlarilari rahbarlarini tayyorlashda keys metodlari samaradorligini tasdiqlaydi, chunki ular murakkab boshqaruv muammolarini hal etishda amaliy mashg'ulotlar o'tkazadi, tanqidiy fikrlash va tahliliy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Mentorlik dasturlari: Tajribali direktorlarni intiluvchan rahbarlar bilan bog'laydigan dasturlar bilim va tajribani uzatish uchun eng qimmatli manbalardan biridir. Mentorlar o'z amaliyotidan hayotiy misollar keltirishi, qiyin muammolarni hal qilish bo'yicha maslahatlar berishi va kasbiy rivojlanishda yordam berishi mumkin. Mentorlik,

shuningdek, professional tarmoqni shakllantirish va ta'lim hamjamiyatidagi aloqalarni mustahkamlashga yordam beradi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarilari direktorlari uchun murabbiylik dasturlarining ilmiy namunasi

Mentorlik dasturlarini muvaffaqiyatli amalga oshirishdan biri bu Shvetsiya Ta'lim vazirligi tomonidan boshlangan loyiha bo'lib, uning maqsadi maktabgacha ta'lim tashkilotlarisi direktorlarini boshqarish ko'nikmalarini oshirish edi. Dastur tajribali direktorlarni yangi tayinlangan rahbarlar bilan bog'lab, ularga hayotiy misollar orqali boshqaruvning ilg'or tajribalarini o'rganish uchun noyob imkoniyatni taqdim etdi.

Har bir yangi tayinlangan direktorga ta'lim sohasida kamida 10 yillik boshqaruv tajribasiga ega bo'lgan murabbiy tayinlandi. Murabbiylar o'z ustozlari bilan muntazam uchrashuvlar o'tkazib, boshqaruvning joriy vazifalari, tashkilotlarini rivojlantirish strategiyasi va yuzaga kelayotgan muammolarni hal etish yo'llarini muhokama qildilar. Mentorlar, shuningdek, yangi direktorlarga byudjetni rejalashtirish, xodimlarni boshqarish va ta'lim dasturlarini amalga oshirish orqali rahbarlik qilishdi. Dastur doirasida nafaqat yakka tartibda uchrashuvlar, balki seminarlar va ishchi guruhlar tashkil etish, unda ishtirokchilar o'zaro tajriba va ilg'or tajriba almashishlari mumkin edi. Bu professional tarmoqni yaratishga va maktabgacha ta'lim tashkilotlarilari rahbarlari o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlashga yordam berdi. Dastur samaradorligini miqdoriy va sifat jihatidan o'rganish ishtirokchilarning boshqaruv ko'nikmalarida sezilarli yaxshilanishlarni ko'rsatdi. Dastur natijasida yangi direktorlarning 85 foizi o'zlarining boshqaruv qobiliyatlariga bo'lgan ishonch ortganini, 90 foizi esa strategik rejalashtirish va xodimlarni boshqarish sohasidagi bilimlari sezilarli darajada yaxshilanganini tasdiqladilar. Ushbu natijalar ota-onalar va xodimlarning baholashlari bilan tasdiqlandi, ular dastur ishtirokchilari rahbarligida o'quv jarayoni sifatining yaxshilanishi va tashkilotlarilarni umumiy boshqarish samaradorligining oshishini qayd etdilar.

Ushbu misol mentorlik dasturlari maktabgacha ta'lim tashkilotlarilari rahbarlarining kasbiy rivojlanishi va boshqaruv kompetensiyasiga qanday samarali hissa qo'shishi va umuman maktabgacha ta'lim sifatini oshirishga muhim hissa qo'shishi mumkinligini ko'rsatadi.

Uzluksiz kasb-hunar ta'limi: muvaffaqiyatli dasturlar ko'pincha direktorlarning bilim va ko'nikmalarini muntazam ravishda yangilab turadigan tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi. Buni doimiy modulli kurslar, onlayn o'qitish va professional konferentsiyalar va seminarlarda qatnashish orqali amalga oshirish mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarilari direktorlari uchun uzluksiz kasb-hunar ta'limi dasturini amalga oshirish misoli

Uzluksiz kasb-hunar ta'limi dasturini amalga oshirishning muvaffaqiyatli misollaridan biri bu Kanada ta'lim vazirligi tomonidan bir nechta universitetlar bilan hamkorlikda boshlangan tashabbusdir. Dastur onlayn kurslar, modulli treninglar va milliy va xalqaro konferentsiyalarda ishtirok etishni o'z ichiga olgan keng qamrovli ta'lim yondashuvini taqdim etdi.

Dasturning asosiy komponentlari:

Modulli kurslar: dastur strategik menejment, moliyaviy rejalashtirish, ta'lim sohasidagi yangiliklar va liderlik qobiliyatlari kabi mavzularni o'z ichiga olgan bir qator modulli kurslarni o'z ichiga olgan. Kurslar onlayn va shaxsan o'tkazildi, ishtirokchilar uchun qulay vaqt va o'rganish tezligini tanlashda moslashuvchanlikni ta'minladi.

Onlayn ta'lim: qulaylik va qulaylik uchun treningning katta qismi onlayn tarzda o'tkazildi. Bunga vebinarlar, interaktiv ma'ruzalar va hamkasblar va mutaxassislar bilan muhokama qilish uchun forumlar kiradi.

Professional konferentsiyalar va seminarlar: direktorlarga milliy va xalqaro konferentsiyalarda qatnashish uchun grantlar berildi, bu esa tajriba almashish va professional tarmoqni kengaytirishga yordam berdi.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР

1. Глущенко, И.А., Демченко, Н.Ю., Бальба, Р.В., Огарь, Е.В., & Петьков, В.А. (2024). Игровое дидактическое пространство как средство педагогической поддержки развития личности детей дошкольного возраста. *Журнал современного дошкольного образования*, 1(1), 34-42.
2. Kaldybaeva, A., & Koshaliev, S. (2023). Педагогические условия для формирования здорового образа жизни детей дошкольного возраста. *Вестник педагогических инноваций*, 4(2), 56-64.
3. Ivanchuk, S., Moshura, V., & Zelenin, V. (2023). Подготовка будущих воспитателей к развитию экологических знаний у детей дошкольного и школьного возраста. *Экологическое образование в России*, 12(3), 112-120.
4. Skehill, S. (2022). Использование интерпретативной герменевтической феноменологии для исследований в области дошкольного образования. *Международный журнал педагогических исследований*, 19(1), 45-53.
5. Valiyeva Feruza Rashidovna, Raximova Surayyo Saloxiddinovna. Innovative approaches to preschool education management// Bosma// International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECS) ISSN: 1308-5581 Vol 14, Issue 04 2022
6. Valiyeva F.R. The importance of educational content in preparation of competitive personnels// 2nd International Conference BRIDGE TO SCIENCE: RESEARCH WORKS San Francisco, USA February 28, 2018